

ŽUPANIJSKO NATJECANJE IZ POVIJESTI

5. SKUPINA: 18. i 19. stoljeće

ŠKOLSKA GODINA: 2019. / 2020.

DATUM: 22.rujna 2020. (utorak)

Vrijeme : 10:00 sati

ZAPORKA: _____

OIB: _____

BROJ BODOVA:

50	
----	--

POSTOTAK RIJEŠENOSTI TESTA: _____

ČLANOVI PROSUDBENOG POVJERENSTVA:

1. _____

2. _____

3. _____

(MJESTO I NADNEVAK)

NAPUTCI:

1. Imate 60 minuta za rješavanje ispita
2. Odgovore u ispitu upisujete na za to predviđena mjesta. Ispred svake skupine zadataka nalazi se uputa za njihovo rješavanje. Pozorno ju pročitajte.
3. Ispit pišite plavom ili crnom kemijskom olovkom. Pišite čitko. Nečitki odgovori bodovati će se s nula bodova.
4. Osobna imena i prezimena te geografska imena pišite izvorno prema udžbenicima odobrenim od MZO-a u šk.g. 2015./2016.
5. Jednom napisane odgovore nije dopušteno prepravljati.
6. Možete koristiti list za koncept tijekom rješavanja ispita. List za koncept predviđen je kao pomoćni list i on se neće bodovati. U omotnici zajedno s ispitom predajte i list za koncept.
7. Želimo Vam mnogo uspjeha!

I. U zadatcima koji slijede samo je jedan odgovor točan. Zaokružite slovo ispred točnoga odgovora.

1. S kojom je državom Dubrovačka Republika sklopila sporazum u Livornu 1775. godine?

1	
---	--

- A. Francuskom
- B. Habsburškom Monarhijom
- C. Rusijom
- D. Velikom Britanijom

2. Gdje se vodila bitka u kojoj su Amerikanci i Francuzi porazili britansku vojsku, nakon čega se Velika Britanija morala pomiriti s gubitkom sjevernoamaričkih kolonija?

1	
---	--

- A. kod Lexingtona
- B. kod Long Islanda
- C. kod Saratoge
- D. kod Yorktowna

3. Koje je godine ukinuta Kraljevina Ilirija te je prekosavska Hrvatska spojena s banskom Hrvatskom i Slavonijom?

1	
---	--

- A. 1822. godine
- B. 1816. godine
- C. 1817. godine
- D. 1825. godine

4. Koji je papa 1828. izdao bulu kojom su preuređene biskupijske granice u Istri i Dalmaciji?

1	
---	--

- A. Pio IX.
- B. Lav XII.
- C. Klement XIV.
- D. Grgur XVI.

5. Tko je autor djela *Temelji žitne trgovine* objavljenog 1796. godine?

1	
---	--

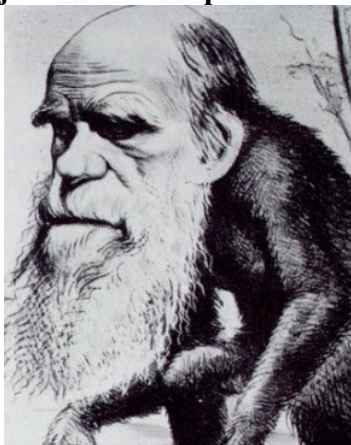
- A. Josip Šipuš
- B. Maksimilijan Vrhovac
- C. Antun Novosel
- D. Josip Kušević

6. U kojoj je američkoj saveznoj državi 1859. otkriven prvi izvor nafte, nakon čega je nafta postala najvažniji izvor pogonske energije na svijetu?

1	
---	--

- A. Indiani
- B. Teksasu/Texasu
- C. Pennsylvaniji
- D. Sjevernoj Karolini

7. Koji je znanstvenik prikazan na karikaturi iz 1871.?

- A. Louis Pasteur
- B. Charles Darwin
- C. Johann Gregor Mendel
- D. Robert Koch

1

8. Kojeg je datuma s radom započeo prvi zastupnički Hrvatski sabor?

- A. 19. travnja 1848. god.
- B. 5. lipnja 1848. god.
- C. 29. lipnja 1848. god.
- D. 12. srpnja 1848. god.

1

9. Koja od navedenih britanskih kolonija nije imala status dominiona?

- A. Australija
- B. Novi Zeland
- C. Indija
- D. Južnoafrička unija

1

10. Koji je godine objavljena gramatika hrvatskog jezika Antuna Mažuranića?

- A. 1836. god.
- B. 1838. god.
- C. 1839. god.
- D. 1846. god.

1

II. U sljedećim zadatcima povežite međusobno srodne pojmove upisivanjem slova na praznu crtu iza broja. Tri od ponuđenih šest pojmova nemaju svoj adekvatan par i nigdje se ne pripisuju.

11. Djelu pridruži autora.

- 1. _____ *Međunarodni jezik* (priručnik umjetnog jezika)
- 2. _____ *Podložnost žena*
- 3. _____ *Sjećanje na Solferino*

- A. Henry Dunant
- B. Johan Stuart Mill
- C. William Thomson
- D. Francesco de Sanctis
- E. Ludwik Zamenhof/
Zamehof
- F. Gabrielle D'Annunzio

3

12. Osobi pridruži otkriće/postignuće.

1. ___ Antoine Lavoisier
2. ___ J. Monier
3. ___ Antoine H. Becquerel

- A. patentirao stroj za obradu mramora
B. otkrio zakon termodinamike
C. izumio armirani beton
D. osnivač moderne kemije
E. otkrio elektromagnetske valove
F. otkrio radioaktivnost/ postavio temelje
pознаvanju radioaktivnosti

3	
---	--

13. Osobi pridruži pokret /događaj u kojem je sudjelovao.

1. ___ Marie-Joseph de La Fayette/Lafayette
2. ___ Giuseppe Verdi
3. ___ George Gordon Byron

- A. keltski preporod
B. Mlada Italija
C. Američki rat za nezavisnost
D. Grčki ustanak
E. ustanak u Cadizu
F. Risorgimento

3	
---	--

III. U sljedećim zadacima odgovorite na pitanje kratkim odgovorom, riječju ili brojem. Odgovor upišite na praznu crtu.

1	
---	--

14. Tko je autor djela *Emile, ili o odgoju*?

_____ (ime i prezime)

1	
---	--

15. U kojem je europskom gradu 1851. održana Prva svjetska gospodarska izložba?

_____

1	
---	--

16. Pripadnici tajnog talijanskog udruženja koji su se borili za ukidanje apsolutizma u talijanskim državama, uvođenje demokratskih ustanova i ujedinjenje Italije te su početkom 1820-ih podigli ustanak u Napulju zvali su se _____.

1	
---	--

17. Navedite ime i prezime autora gramatike *Nova rječoslovica ilirička* / *Nova rječoslovica iliriska* kojom se zalagao za jedinstveni hrvatski književni jezik temeljen na štokavskoj ikavici.

_____

1	
---	--

18. Na kojem je istarskom rtu 1818. proradio prvi moderni svjetionik na Jadranu?

_____

1	
---	--

 19. Koje je godine osnovana Horvatsko-vugerska stranjka/hrvatsko-ugarska stranka?
_____

1	
---	--

 20. Kako se zvao časopis koji je 1844. u preporodnom duhu pokrenut u Zadru?
_____

1	
---	--

 21. Koja je operna pjevačica pjevala naslovnu ulogu Ljubice na praizvedbi opere *Ljubav i zloba* u Zagrebu 1846. godine?
_____

IV. U sljedećim zadacima poredajte kronološki navedene činjenice, događaje, procese ili osobe, upisivanjem rednih brojeva od 1. do 4. na praznu crtu iza slova, tako da 1. označava najstariji, a 4. najmlađi.

22. Kronološki poredajte ruske careve/carice.

A. _____ Katarina II. Velika

2	
---	--

 B. _____ Elizabeta

C. _____ Petar III. Fjodorovič

D. _____ Petar I. Veliki

23. Kronološki poredajte događaje.

A. _____ proglašena Pariška komuna

B. _____ ustanak Meksikanaca pod vodstvom B. Juareza i svrgavanje
nametnutog cara Maksimilijana

2	
---	--

 C. _____ Camillo Cavour postao predsjednik vlade Kraljevstva Sardinije
i Pijemonta

D. _____ Otto von Bismarck imenovan pruskim kancelarom/premijerom

24. Kronološki poredajte događaje.

A. _____ bitka kod Navarina

B. _____ ukidanje janjičarskog reda

C. _____ Kraj vladavine sultana Mahmuda II.

D. _____ srpski ustanak pod vodstvom Miloša Obrenovića

25. Kronološki poredajte događaje.

A. ___ Hrvatski staleški sabor prihvatio zakonski članak o uzdizanju hrvatskog jezika na razinu službenog

B. ___ zabranjena uporaba ilirskog imena i znakovlja

C. ___ Ivan Mažuranić objavio *Smrt smail-age Čengića*

D. ___ Srpanjske žrtve

26. Pozorno pročitajte ulomak iz izvornog povijesnog teksta i odgovorite na pitanja.

“Usudujem se u ime naše strane javno izpovediti, *da nijedan Ilir o ilirismu političkom ništa neznade ...ilirismus je dakle u smislu političkom ništa.* (...) *Kroatizam s druge strane je život naš politički.* Kroatizam je zaštita, pod kojom mi radimo. U smislu konstitucionalnom, svi smo Horvati. To smo od negda bili, i to ćemo ostati. Zato velimo: *da Bog poživi konstituciju ugarsku i horvatsku, - i narodnost našu ilirsku!* Nismo li mi svimi našim čini pokazali, da smo kralju verni? Nismo li uvek govorili i pisali, da su zakoni naš vođa? Nismo li govorili i pisali da smo za konstituciju našu? Nismo li branili municipalnosti naše? Tko može protugovoriti ? Mi zato sve one, koji kažu, da su *Horvati*, za našu prvu i milu brat ju spoznajemo, i kao takvu pozdravljamo. On neka govori horvatski, kako mu volja, on je zato ipak u genetičkom smislu Ilir, i jezik horvatski je podnarečje [kajkavsko] jezika ilirskoga. (...) Mi kad u spravište ili li sabor naših kraljevinah dojdemo, tada smo svi Harvati, premda smo svi onoga istoga plemena, kog su Bošnj[aci], Granič[ari], Erceg[ovci], Sarb[lji] i. t. d., koji se svi ukupno pod imenom *Ilirah* razmevaju (...).

Prelazim sada na *ilirizam* onaj, koji zaista postoji, i to je ilirisam u *rodoslovnom i slovničkom* (literarnom) smislu. Ilirisam rodoslovni ono je ime, s kojih se svi južni Slaveni nazivati moraju. Ilirsko je ime starinsko ime za ove krajine. Ilirium je još pod starinski Rimljani ovde bio, i u državah ilirskih stanovali su Slaveni. Kasnije naše historije nazivale su Horvate, Slavonce i Dalmatine imenom Ilirah (...) *Ilirisam slovnički je život naš duševni.* On ima za svarhu, da literaturu podigne (...).

To dakle ništa novoga nije. Ovo je ime slavno, ovo nam ime daje znamenitost historičku. Naše prezime (pridevak) je »Ilir«, a krstna imena su različna: Horvati, Dalmatini, Slavonci, Crnogorci, Bošnjaci, Srbiji i t. d.

Kakono god što je *kroatizam naš politički život, tako je u literarnom smislu kroatizam ništa, ni nemože drugo nego ništa biti.* Osim nekoliko molitvenih knjigah, koje su za puk potrebne, drugo ništa nije u provincijalno-horvatskom pisano, *što bi i malo znamenito bilo.* (...) Pustimo *kroatizam* za politiku, a ostanimo u literaturi kod *ilirisma.*”

A. Tko je autor spisa/brošure kojoj je navedeni tekst sastavni dio?

1	
---	--

_____ (ime i prezime)

B. Koji se pojam u tekstu odnosi na ideju o etničkom i kulturnom jedinstvu Južnih Slavena?

1	
---	--

_____

C. Koji se pojam u tekstu odnosi na program samostalnosti i teritorijalnog jedinstva Hrvatske, odnosno na političku borbu za hrvatsku državnu samobitnost?

1	
---	--

_____

27. Pozorno pročitajte ulomak iz izvornog povijesnog teksta i odgovorite na pitanja.

“(…) Sa žalostju morali smo čuti, da zli nekoji i opaki ljudi, a naime oni, koji su i do sada neprijateljsko svoje sarce proti domovini i narodnosti harvatsko-slavonskoj svakom prilikom kazali, upotriebljavajući okolnosti sadašnjega burnoga vremena naš puk, plemenitaše, kmete i seljake na nemire i punte svakojakimi lažmi nagovaraju. zato za potrebito nalazimo, najprije plemenitaše i seljake o pravoj istini... izviestiti i onda proti onim, koji bi drugačije stvar razglagali i tim načinom sviet puntali, najoštrije postupanje zapoviedat. (...)

Naredba, da kmeti nebudu više davali tlake i desetine isto tako napravljena je na dieti t.j. velikom ugarsko-horvatskom i slavonskom orsačkom spravištu, anda s voljom i privoljenjem sve harvatske i slavonske gospode, velikašah, redovnikah i plemenitašah. I da ova naredbe nebi bila ondie napravljena, velika izvanredna harvatsko-slavonska narodna skupština u Zagrebu u narodnom domu 25. ožujka (Mart.) deržana tu istu pravicu i sloboštinu za kmete med drugim domorodnimi novimi pravicami pod brojem 14. odlučila je i za potvardjenje istih pravicah mnogobrojno poslaničtvo pred svietloga kralja u Beč poslala. Sbog čega nije nikakvoga straha, da će se u Harvatskoj i Slavonii tlaka opet ikada uvesti, budući da su k tomu, kako je gori rečeno i sama harvatska i slavonska gospoda dala.

I zato kako god je mila i draga ova novo podieljena pravica svim kmetom....; isto tako ni oni nesmiju na tudji to jest gospodski imetak navaljivati i otimati ga.....

čuli smo vendar sa više stranah da po narodu našem idu svakojaki zli ljudi, koji ove stvari sasvim naopako pripovjedaju, i tako kvare u puku slogu i mir, puntajući ga suproti tudjem imetku i osobam. iz toga uzroka

Z a p o v i d a m o:

Da se po svoj kraljevini Harvatskoj i Slavoniji bez svakoga otežanja proglasi prieki iliti kratki sud (Standrecht). (...)

1	
---	--

A. Navedeni tekst dio je proglasa od _____ (dan, mjesec, godina).

B. U ovom pitanju zaokružite točan odgovor!

Autor proglasa poziva se na zaključke o ukidanju kmetstva koje je donio:

1	
---	--

1. Hrvatski sabor
2. Ugarski sabor (neslužbeno nazivan i Ugarsko-hrvatski sabor) uz pristanak legalnih predstavnika Hrvatske i Slavonije
3. Ugarski sabor (neslužbeno nazivan i Ugarsko-hrvatski sabor) bez pristanka legalnih predstavnika Hrvatske i Slavonije

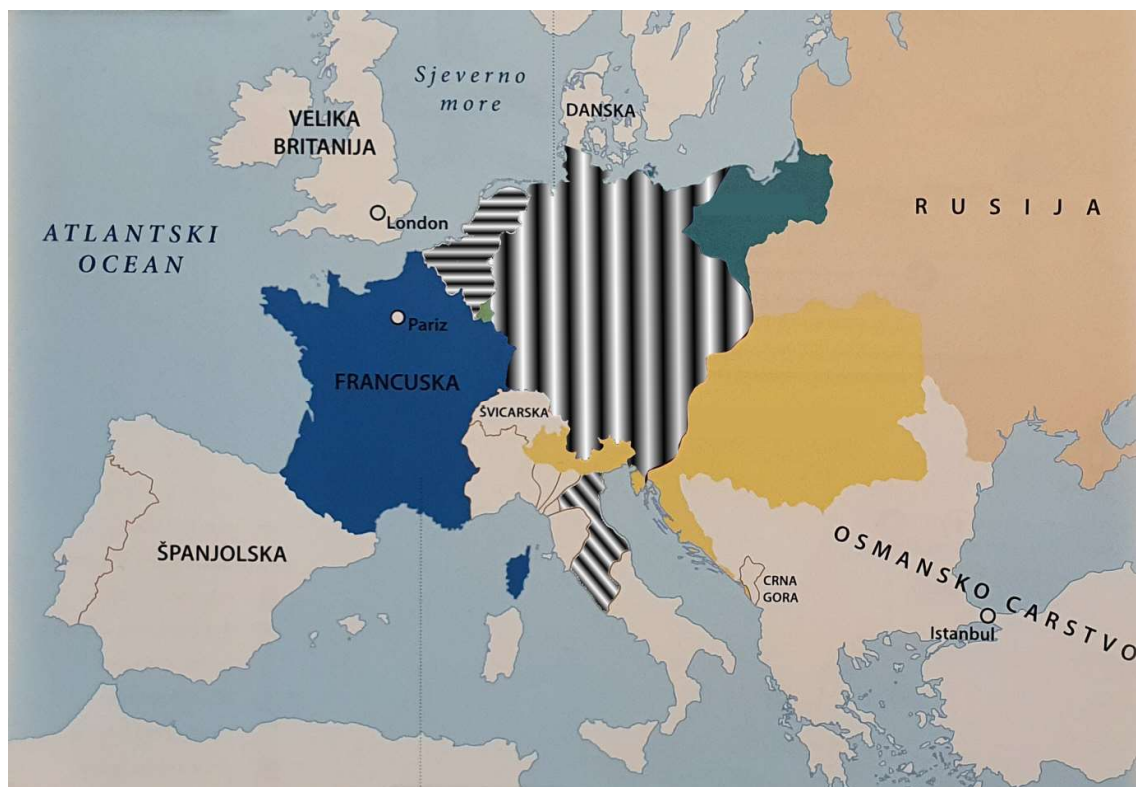
1	
---	--

C. Navedite naziv dokumenta na čiju se 14. točku (o oslobođenju kmetova od rabote ili tlake i zatim od podaništva) autor proglasa također poziva.

_____

28. Pozorno proučite kartu Europe nakon Bečkog kongresa i odgovorite na postavljena pitanja.

A. Koliko je država bilo uključeno u Savez označen na karti vertikalnim linijama?

1	
---	--

_____ (broj)

B. Navedite naziv novoosnovanog kraljevstva označenog na karti vodoravnim linijama.

1	
---	--

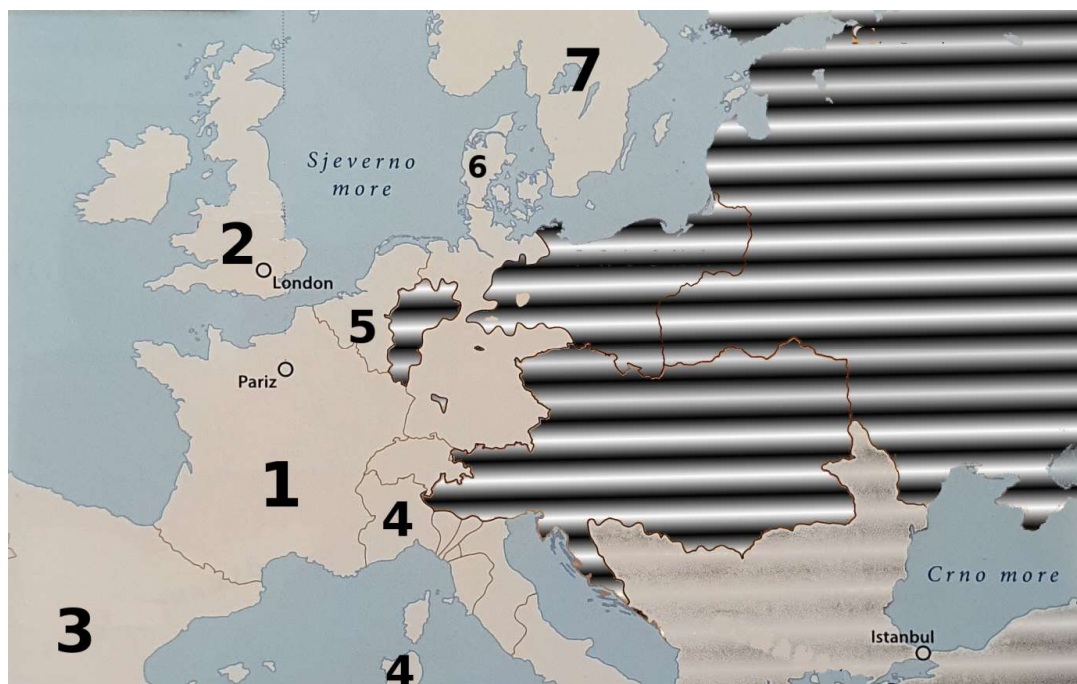
_____ (ime države).

C. Navedite naziv/ime obnovljene države označene na karti kosim linijama.

1	
---	--

_____

29. Pozorno proučite kartu i odgovorite na postavljena pitanja.

A. Kako se zvao vojno-politički savez koji su 1815. osnovale države označene na karti vodoravnim linijama?

1	
---	--

_____

B. Kojim je brojem na karti označena država koja nikada nije pristupila tome vojno-političkom savezu. _____ (broj)

1	
---	--

C. Kojim je brojem na karti označena država u kojoj je Francuska uz dozvolu toga vojno-političkog saveza, odnosno u njegovo ime intervenirala 1823. godine? _____ (broj).

1	
---	--

30. Pozorno proučite kartu Hrvatske 1848. i odgovorite na postavljena pitanja.

- 1 A. Kojim je brojem na karti označen teritorij koji se od 11. rujna 1848. nalazio pod Jelačićevom banskom vlašću? _____ (broj)
- 1 B. Kojim je brojem na karti označeni teritoriji koji su se od prosinca 1848. nalazili pod Jelačićevom gubernatorskom upravom odnosno namjesničkom vlašću? _____ (broj)
- 1 C. Kojim je brojem na karti označen teritorij na kojem je Jelačić u ožujku 1848. imenovan glavnim zapovjednikom vojnih snaga? _____ (broj)